

ЕЛЬВОРТІ

**Звіт про управління
АТ “Ельворті”
за 2020 рік**

м. Кропивницький, 2021

Зміст

1.	Організаційна структура та опис діяльності підприємства	3
2.	Результати діяльності	6
3.	Ліквідність та зобов'язання	15
4.	Екологічні аспекти	19
5.	Соціальні аспекти та кадрова політика	21
6.	Ризики	26
7.	Дослідження та інновації	29
8.	Фінансові інвестиції	29
9.	Перспективи розвитку	30

1. Організаційна структура та опис діяльності підприємства

АТ «Ельворті» є провідним та одним з найбільших підприємств сільськогосподарського машинобудування України, яке виготовляє високоякісну сільгосптехніку як для внутрішнього ринку, так і для ринків ближнього та дальнього зарубіжжя. Підприємство, історія діяльності якого налічує понад 146 років, орієнтується на проектування сільгоспмашин світового рівня, призначених для роботи із застосуванням сучасних технологій посіву та обробітку ґрунту. Продукція АТ «Ельворті» випускається зі сталей високої міцності за європейським стандартом, що забезпечує великий ресурс роботи агрегатів, точну глибину висіву, що, в свою чергу, значно збільшує рівномірність сходів та врожайність.

Місія підприємства.

Виробництво посівної та ґрунтообробної техніки високого технічного рівня на основі нових технологій з метою максимального задоволення потреб споживачів, забезпечення гармонійного розвитку Акціонерного Товариства в інтересах персоналу, акціонерів та регіону.

Ціль підприємства.

Забезпечення українського виробника сільськогосподарської продукції високопродуктивною, надійною та доступною за ціною сільгосптехнікою вітчизняного виробництва, яка за якісними характеристиками не поступається світовим аналогам.

Стандарти якості.

Система управління якістю по міжнародному стандарту ISO 9001 діє на підприємстві з 2004 року. В 2019 році підприємство пройшло чергову сертифікацію системи управління якістю по новій версії міжнародного стандарту ISO 9001:2015, що підтверджено сертифікатом відповідності №Q-5402/19 от 18.10.2019 г, виданим міжнародним органом по сертифікації QSCert.

Структура підприємства.

Структуру підприємства складають виробничі підрозділи та відділи і служби в апараті управління.

Виробнича структура включає в себе продуктові команди. *Продуктова команда* - це команда виробничого процесу (поток створення цінності), яка виготовляє однорідний продукт від його проектування та впровадженню у серійне виробництво до відвантаження покупцеві. На підприємстві їх п'ять:

- зернових машин – ПКЗМ;
- просапних машин – ПКПМ;
- широкозахватних машин – ПКШМ;
- будівельно-дорожніх машин – ПКБДМ;
- робочих органів – ПКРО.

Апарат управління підприємства включає наступні служби:

- *технічна служба* - підпорядковується директору технічному, до неї відносяться відділи: головного механіка, головного енергетика, головного зварника, експлуатації нерухомого майна та благоустрою, інструментально-нормативний відділ і служба генерального конструктора;
- *служба якості* - підпорядковується директору з якості, до неї відносяться відділ контролю та центральна заводська лабораторія;
- *виробнича служба* - підпорядковується директору з виробництва, включає в себе відділи закупівель, планування виробництва, внутрішньої логістики;
- *економічна служба* - підпорядковується директору фінансовому, до складу служби входять: головна бухгалтерія, відділи організації і оплати праці, планово-економічний та інформаційних технологій;
- *служба управління персоналом* - підпорядковується директору з персоналу та включає в себе відділ управління персоналом та медпункт;
- *відділ охорони праці*;
- *служба безпеки*;
- *група розвитку постачальників*;

Реалізацію продукції підприємства, маркетингові заходи, логістичну діяльність та сервісне обслуговування покупців здійснює *Торговий дім*.

Продукція підприємства.

Підприємство пропонує широкий асортимент посівної та ґрунтообробної техніки, що відповідає сучасним агротехнологіям:

- сівалки для сівби зернових та просапних культур;
- культиватори для суцільного і міжрядкового обробітку ґрунту;
- борони дискові для ресурсозберігаючого передпосівного та основного обробітку ґрунту, знищення бур'янів та подрібнення пожнивних залишків після прибирання посівних культур;
- посівні комплекси для смугового посіву зернових, зернобобових та інших культур за мінімальною і традиційною технологіями обробки ґрунту;
- обприскувачі для внесення в ґрунт рідких мінеральних добрив і засобів захисту рослин;
- запасні частини для сільськогосподарської техніки.

Також в останні роки підприємство освоїло принципово новий вид продукції - екскаватор-навантажувач ELEX, в розробці якого було задіяно власне конструкторське бюро та технічні напрацювання провідних закордонних виробників. Економічний та універсальний, орієнтований, насамперед, на ринок будівельних та комунальних послуг, екскаватор ELEX не поступається своїми технічними характеристиками провідним виробникам світу.

Товариство також здійснює і інші види діяльності: науково - технічні і конструкторські розробки, виготовлення експериментальних зразків і замовлень, виконання робіт промислового і непромислового характеру для сторонніх потреб та підвищення кваліфікації (для власних потреб).

Підприємство реалізує свою продукцію як на території України, так і на експорт. Основні ринки експорту - це Республіка Білорусь, Казахстан, країни Східної Європи. Реалізація техніки відбувається через власну дилерську мережу, яка налічує більше 50-ти дилерських центрів і виступає сполучною ланкою між виробником та споживачем. Дилерські центри, які мають повноваження сервісних центрів, що дозволяє крім реалізації техніки здійснювати її технічне обслуговування, розташовані не тільки в Україні, а і в країнах близького зарубіжжя та Євросоюзі. Також продажі здійснюються безпосередньо з підприємства до кінцевого споживача.

Зміна ринкової частки продажів АТ «Ельворті» в 2020 році в порівнянні з 2019 роком відображена в таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування техніки	Питома вага частки ринку в 2019 р., %	Питома вага частки ринку в 2020 р., %	Відхилення, %
Сівалки зернові	47%	44%	-3%
Сівалки просапні (по традиційній технології)	27%	35%	+8%
Культиватори просапні	53%	52%	-1%
Культиватори суцільні	10%	6%	-4%
Дискові борони	21%	20%	-1%
Посівні комплекси	7%	8%	+1%

Динаміка зміни ринкової частки АТ «Ельворті» по видам продукції за 2020 та 2019 роки

Динаміка демонструє, що в 2020 році продовжилося падіння ринкової долі продаж більшості видів сільгосптехніки підприємства, що викликано, в основному, зростанням ємності ринку. Значне падіння відбулось по культиваторам суцільним -4% і зерновим сівалкам -3%, не значне - по просапним культиваторам -1% та дисковим боронам -1%. Значне зростання долі демонструють сівалки просапні +8%, не значне – посівні комплекси +1%.

2. Результати діяльності

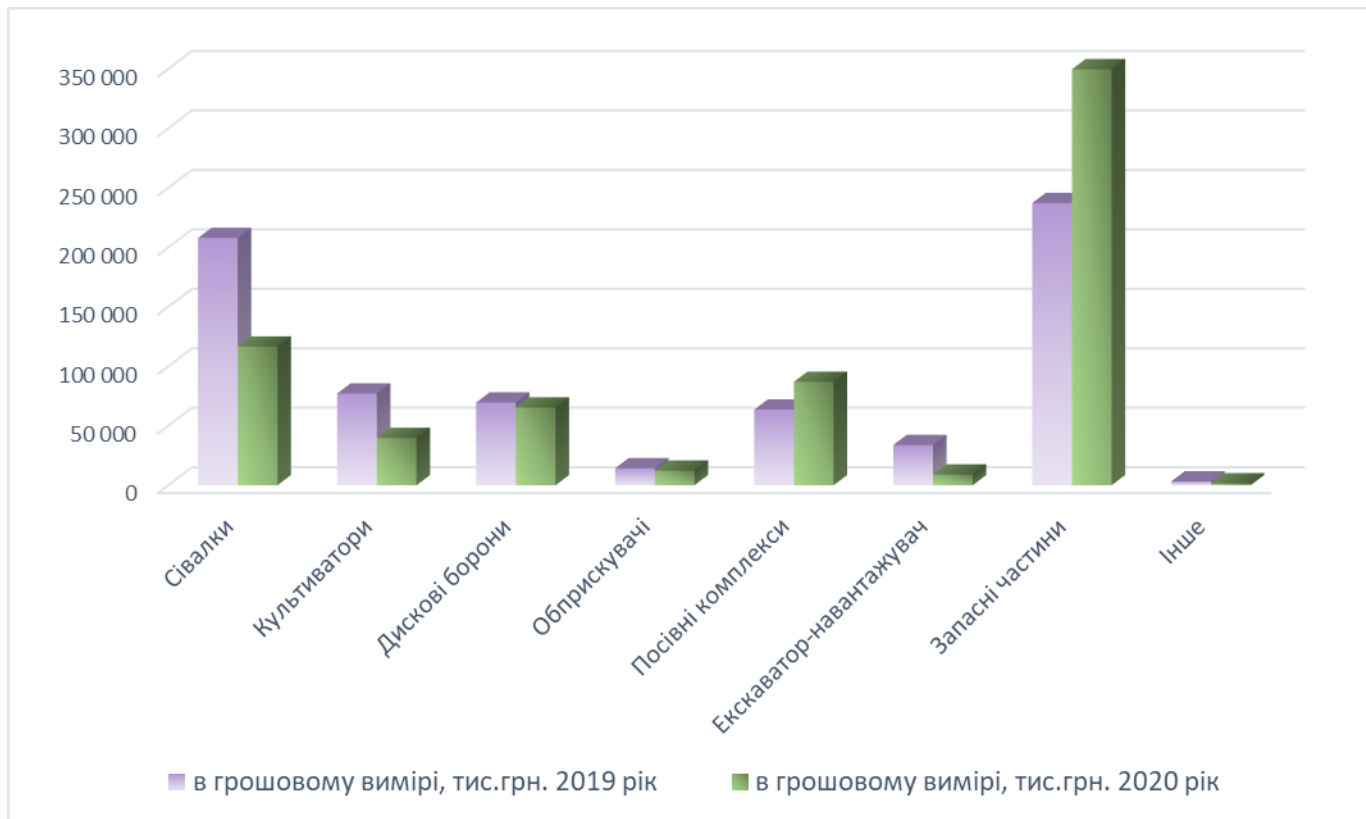
В 2020 році обсяги виробництва склали 681,2 млн. грн, тобто, підприємство виготовило продукції майже на рівні попереднього року. Збільшення обсягів виробництва, яке необхідно було для забезпечення плану продаж, не відбулося у зв'язку з відсутністю у підприємства достатньої кількості кваліфікованого персоналу.

Структура та динаміка виробництва за видами продукції наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Найменування техніки	в натуральному вимірі, од.				в грошовому вимірі, тис.грн.			
	2019 рік	2020 рік	Відхилення		2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			шт.	%			тис.грн	%
Сівалки	944	556	-388	-41,1%	207 913	116 519	-91 394	-44,0%
- зернові	659	338	-321	-48,7%	146 062	71 704	-74 358	-50,9%
- просапні	285	218	-67	-23,5%	61 851	44 815	-17 036	-27,5%
Культиватори	940	445	-495	-52,7%	77 126	39 736	-37 390	-48,5%
- просапні	854	384	-470	-55,0%	60 948	27 098	-33 850	-55,5%
- суцільні	86	61	-25	-29,1%	16 178	12 638	-3 540	-21,9%
Дискові борони	466	442	-24	-5,2%	69 544	65 301	-4 243	-6,1%
Обприскувачі	39	34	-5	-12,8%	14 356	12 269	-2 087	-14,5%
Посівні комплекси	67	90	+23	+34,3%	63 571	86 967	+23 396	+36,8%
Навантажувачі	2		-2		147		-147	
Екскаватор-навантажувач	26	7	-19	-73,1%	33 830	9 056	-24 774	-73,2%
Запасні частини					237 332	349 717	+112 385	+47,4%
Інше					3 303	1 587	-1 716	-51,9%
Разом	2 484	1 574	-910	-36,6%	707 122	681 153	-25 969	-3,7%

Динаміка зміни обсягів виробництва по видам товарної продукції за 2020 та 2019 роки

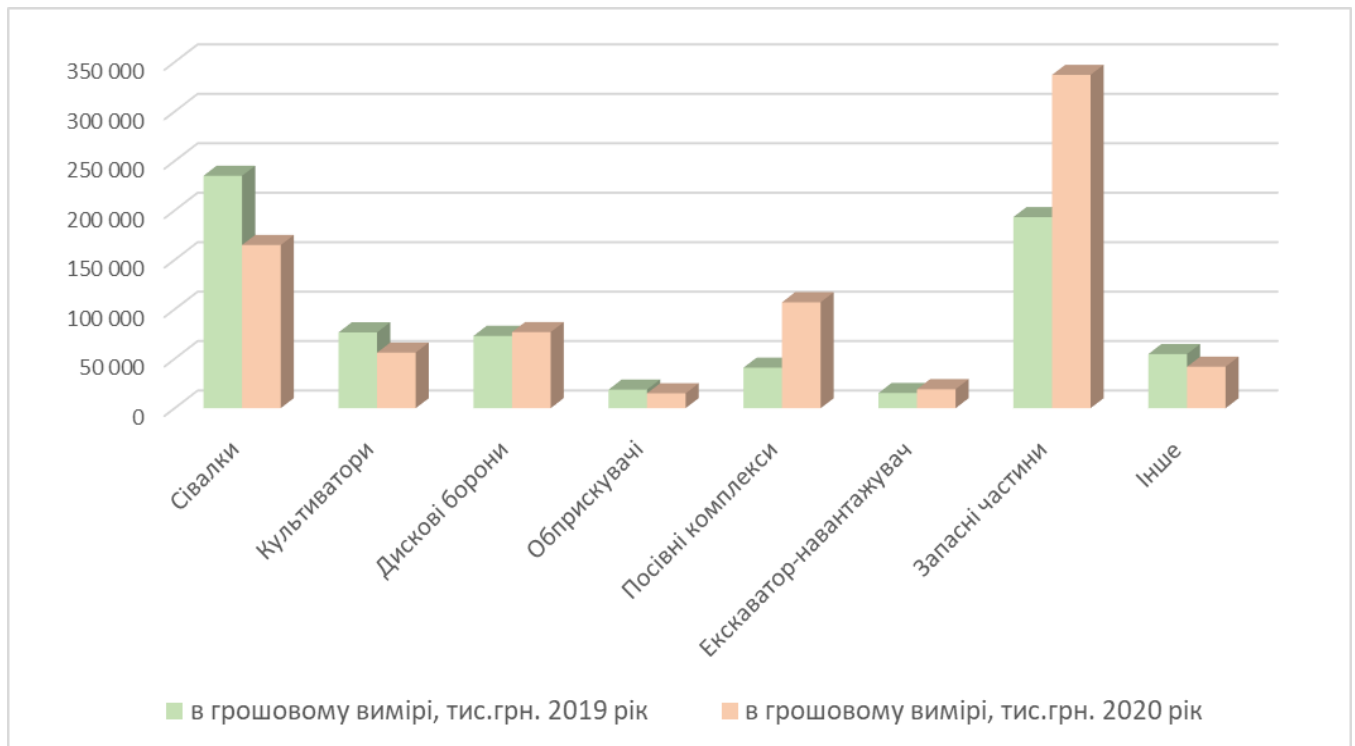
Структура та динаміка реалізації за видами продукції наведена в таблиці 3.

Таблиця 3

Найменування техніки	в натуральному вимірі, од.				в грошовому вимірі, тис.грн.			
	2019 рік	2020 рік	Відхилення		2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			шт.	%			тис.грн	%
Сівалки	970	736	-234	-24,1%	235 063	165 024	-70 039	-29,8%
- зернові	673	488	-185	-27,5%	161 566	109 735	-51 832	-32,1%
- просапні	297	248	-49	-16,5%	73 497	55 289	-18 208	-24,8%
Культиватори	798	628	-170	-21,3%	76 728	56 195	-20 533	-26,8%
- просапні	715	561	-154	-21,5%	59 084	42 836	-16 248	-27,5%
- суцільні	83	67	-16	-19,3%	17 644	13 360	-4 284	-24,3%
Дискові борони	461	487	26	5,6%	73 149	76 975	+3 826	+5,2%
Обприскувачі	50	40	-10	-20,0%	18 845	15 057	-3 788	-20,1%
Посівні комплекси	42	106	64	152,4%	41 049	107 148	+66 099	+161%
Навантажувачі	7		-7		664		-664	

Найменування техніки	в натуральному вимірі, од.				в грошовому вимірі, тис.грн.			
	2019 рік	2020 рік	Відхилення		2019 рік	2020 рік	Відхилення	
			шт.	%			тис.грн	%
Екскаватор-навантажувач	12	18	6	50,0%	15 417	19 213	+3 796	+24,6%
Запасні частини					193 291	337 113	+143 822	+74,4%
Інше					54 806	41 943	-12 863	-23,5%
Разом	2 340	2 015	-325	-13,9%	709 011	818 669	+109 657	+15,5%

Динаміка зміни обсягів продаж по видам продукції за 2020 та 2019 роки

Обсяг реалізації в 2020 році в порівнянні з попереднім роком збільшився на 109,6 млн. грн або на 15,5%. Збільшення відбулось за рахунок посівних комплексів, реалізація яких здійснюється, в основному, на експорт - в Білорусію та Казахстан, та запасних частин, реалізація яких зросла на 74,4%, при цьому також значно збільшився їх експорт. Якщо проаналізувати кількість реалізованої техніки, то вона зменшилась до 2019 року на 325 одиниць, або 13,9%, що пояснюється змінами в структурі ринків збуту.

В структурі реалізації продукції за 2019-2020, як і в попередні роки, продовжили відбуватись зміни. Значно зменшилась питома вага реалізації сіялок - на 15,8 % але, відповідно, збільшилась питома вага всієї іншої номенклатури виробів: дискових борін - на 8,2%, посівних комплексів – на 4,4%, культиваторів - на 2,9% , зміни в питомій вазі реалізації обприскувачів та екскаваторів були не значними.

Структуру реалізації техніки в кількісному виразі наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Найменування продукції	2019 р.	Питома вага, %	2020 р.	Питома вага, %	Відхилення, %
Сівалки	970	41,5%	736	36,5%	-5,0%
- зернові	673	28,8%	488	24,2%	-4,6%
- просапні	297	12,7%	248	12,3%	-0,4%
Культиватори	798	34,1%	628	31,2%	-2,9%
- просапні	715	30,6%	561	27,8%	-2,8%
- суцільні	83	3,5%	67	3,3%	-0,1%
Дискові борони	461	19,7%	487	24,2%	+4,5%
Обприскувачі	50	2,1%	40	2,0%	-0,1%
Посівні комплекси	42	1,8%	106	5,3%	+3,5%
Навантажувачі	7	0,3%			-0,3%
Екскаватор-навантажувач	12	0,5%	18	0,9%	+0,4%
Разом	2 340	100,0%	2 015	100,0%	

Структура продаж техніки у кількісному виразі за 2019 рік

Структура продаж техніки у кількісному виразі за 2020 рік

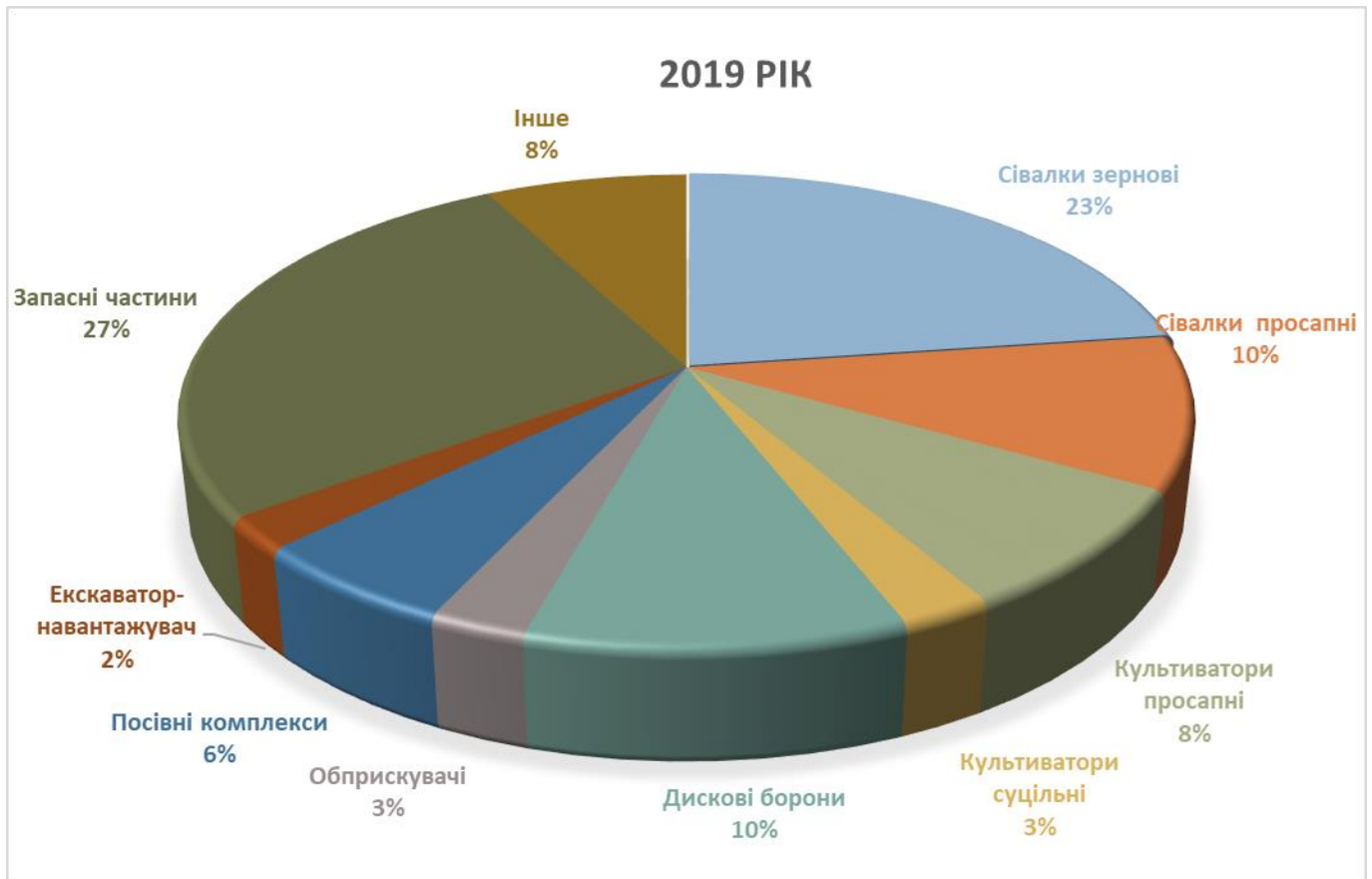

Структуру реалізації техніки у вартісному виразі наведено в таблиці 5.

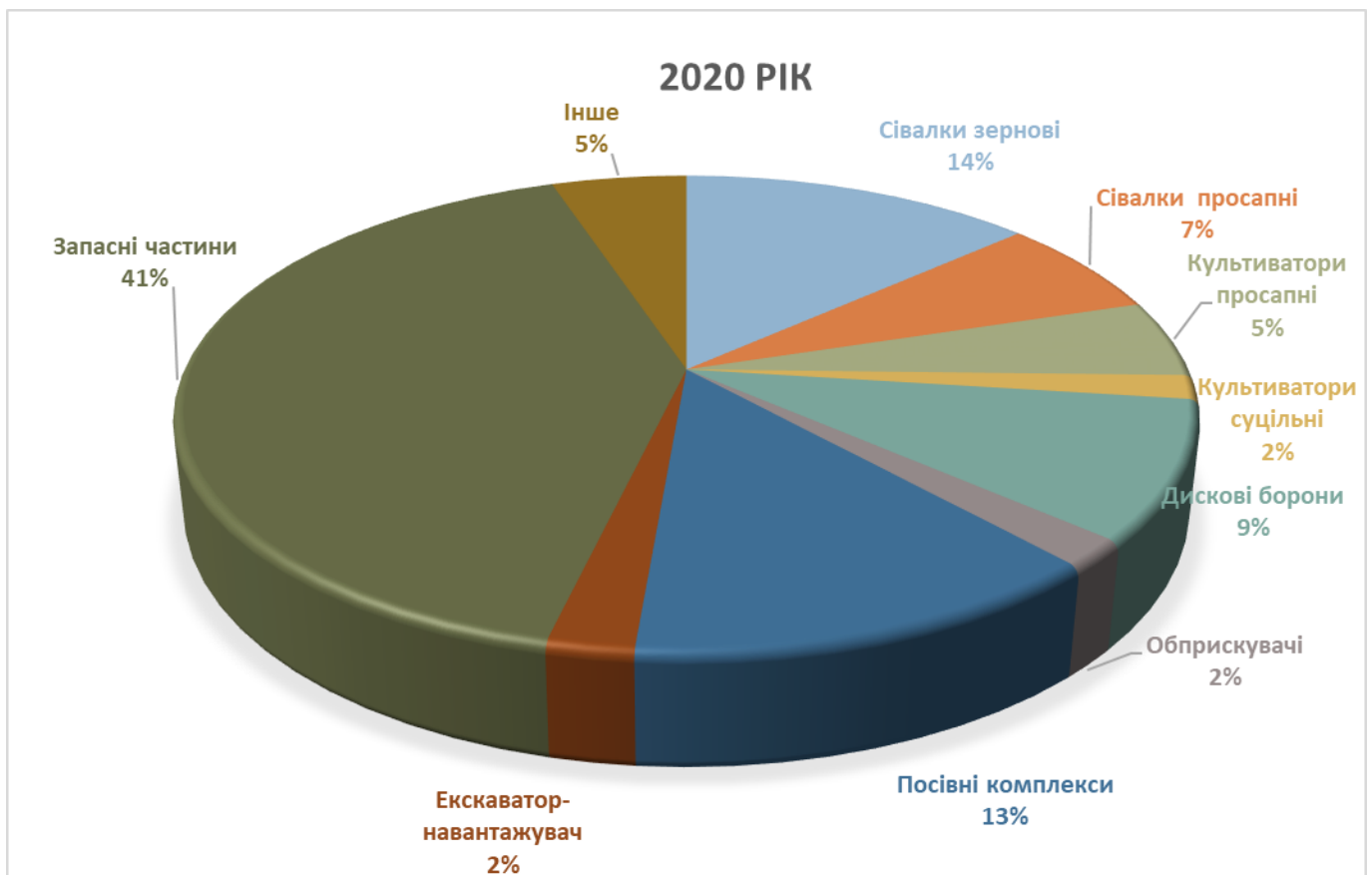
Таблиця 5

Найменування продукції	2019 р.	Питома вага, %	2020 р.	Питома вага, %	Відхилення, %
Сівалки	235 063	33,2%	165 024	20,2%	-13,0%
- зернові	161 566	22,8%	109 735	13,4%	-9,4%
- просапні	73 497	10,4%	55 289	6,8%	-3,6%
Культиватори	76 728	10,8%	56 195	6,9%	-4,0%
- просапні	59 084	8,3%	42 836	5,2%	-3,1%
- суцільні	17 644	2,5%	13 360	1,6%	-0,9%
Дискові борони	73 149	10,3%	76 975	9,4%	-0,9%
Обприскувачі	18 845	2,7%	15 057	1,8%	-0,8%
Посівні комплекси	41 049	5,8%	107 148	13,1%	7,3%
Навантажувачі	664	0,1%		0,0%	-0,1%
Екскаватор-навантажувач	15 417	2,2%	19 213	2,3%	+0,2%
Запасні частини	193 291	27,3%	337 113	41,2%	+13,9%
Інше	54 806	7,7%	41 943	5,1%	-2,6%
Разом	709 011	100,0%	818 669	100,0%	

Структура продаж техніки у вартісному виразі за 2019 рік

Структура продаж техніки у вартісному виразі за 2020 рік

Фінансові результати діяльності підприємства за останні 2 роки, які відображено в Звіті про фінансові результати (форма №2), зведено в таблицю 5.

Таблиця 5

Показники	2019 р.	2020 р.	Відхилення 20р./19р.	
	тис. грн	тис. грн	тис. грн	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	709 011	818 669	+109 658	+15,5%
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	618 823	729 927	+111 104	+18,0%
Питома вага витрат у виручці від реалізації, %	87,3%	89,2%		+2,2%
Валовий: прибуток	90 188	88 742	-1 446	-1,6%
Інші операційні доходи	76 146	76 238	+92	+0,1%
у тому числі: дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	1 856	6 546	+4 690	+252,7%
Адміністративні витрати	28 954	26 922	-2 032	-7,0%
Витрати на збут	38 510	47 689	+9 179	+23,8%
Інші операційні витрати	103 077	90 029	-13 048	-12,7%
У тому числі: витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	1 818	5 707	+3 889	+213,9%
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток		340	+340	
збиток	4 207		-4 207	
Інші фінансові доходи	576	15	-561	-97,4%
Інші доходи	948	905	-43	-4,5%
Фінансові витрати	44 781	16 404	-28 377	-63,4%
Інші витрати	624	944	+320	+51,3%
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток				
збиток	48 088	16 088	-32 000	-66,5%
Витрати (дохід) з податку на прибуток	1 707	-908	-2 615	
Чистий фінансовий результат: прибуток				
збиток	49 795	15 180	-34 615	-69,5%

Як видно з даних таблиці, в 2020 році підприємство отримало збиток в розмірі 15,2 млн.грн, при цьому він зменшився на 34,6 млн.грн або на 69,5% до попереднього року. Дохід від реалізації в 2020 році, як вже зазначалось вище, збільшився на 15,5%, але при цьому відбулось збільшення собівартості реалізованої продукції на 111,1 млн.грн або 18% та питомої ваги витрат у виручці від реалізації на 2,2%. Цей фактор, який, насамперед, не дав змогу підприємству отримати прибуток, можна пояснити зменшенням середньорічних курсів валют (в порівнянні з курсами 2019 року), в яких підприємство отримує дохід (російський рубль – реалізація в Білорусь та Казахстан, долар, євро – реалізація в країни ближнього зарубіжжя та Євросоюзу).

Протягом 2020 року керівництво підприємства продовжувало вживати заходи для зменшення витрат на виробництво та реалізацію продукції. Змінні витрати виробництва на 1 грн товарної продукції зменшились в порівнянні з попереднім роком на 2,8% згідно таблиці 6.

Таблиця 6

Показники	2019 р.	2020 р.	Відхилення 20р./19р	
	тис. грн	тис. грн	тис. грн	%
Обсяг виробництва товарної продукції	707 122	681 153	-25 969	-3,7%
Матеріальні витрати	439 192	410 576	-28 616	-6,5%
<i>Витрати на 1 грн ТП</i>	<i>0,621</i>	<i>0,603</i>	<i>-0,018</i>	<i>-2,9%</i>
Витрати на оплату праці основних робітників з ввідрядуваннями на соціальні заходи	51 976	51 743	-233	-0,4%
<i>Витрати на 1 грн ТП</i>	<i>0,074</i>	<i>0,076</i>	<i>+0,002</i>	<i>+2,7%</i>
Витрати на енергоносії	18 085	15 848	-2 238	-12,4%
<i>Витрати на 1 грн ТП</i>	<i>0,026</i>	<i>0,023</i>	<i>-0,003</i>	<i>-10,5%</i>
Витрати на інструмент	18 244	15 627	-2 617	-14,3%
<i>Витрати на 1 грн ТП</i>	<i>0,026</i>	<i>0,023</i>	<i>-0,003</i>	<i>-11,8%</i>
Разом змінних витрат на виробництво	527 496	493 793	-33 703	-6,4%
<i>Витрати на 1 грн ТП</i>	<i>0,746</i>	<i>0,725</i>	<i>-0,021</i>	<i>-2,8%</i>

Згідно даних таблиці в змінних витратах збільшились лише витрати на оплату праці основних робітників – на 0,002 грн на 1 грн ТП або на 2,7%, що пояснюється діями керівництва підприємства по підвищенню рівня оплати праці основних робітників з метою зменшення плинності кадрів (за 2019 рік середня заробітна плата 1-го основного робітника становила 9 023 грн в місяць, в 2020 році – 10 147 грн в місяць, зростання склало 12,5%).

Постійні витрати за 2020 рік в порівнянні з попереднім роком представлено в таблиці 7.

Таблиця 7

Показники	2019 р.	2020 р.	Відхилення 20р./19р	
	тис. грн	тис. грн	тис. грн	%
Загальновиробничі витрати	111 087	113 238	+2 151	+1,9%
Адміністративні витрати	28 954	26 922	-2 032	-7,0%
Витрати на збут	38 510	47 689	+9 179	+23,8%
Інші операційні витрати (-інші операційні доходи)	26 931	13 791	-13 140	-48,8%
Фінансові витрати (-інші фінансові доходи)	44 205	16 389	-27 816	-62,9%
Інші витрати (-інші доходи)	-324	39	+363	
Разом постійних витрат (-доходи)	249 363	218 068	-31 295	-12,5%

Значне збільшення витрат на збут – на 9,2 млн.грн або на 23,8% пояснюється збільшенням витрат на транспортування реалізованої продукції за рахунок збільшення продажів в Казахстан.

В 2020 році підприємство продовжувало політику зменшення рівня кредитів, що, в свою чергу, зменшило витрати на виплату банкам відсотків за кредити та були відсутні витрати на нарахування відсотків по іменним відсотковим звичайним (незабезпеченим) облігаціям серії А, В, С (у зв'язку з прийнятим керівництвом рішенням про викуп своїх цінних паперів (облігацій) у юридичної особи на загальну суму 110 млн. грн в другому півріччі 2019 р.). Всі ці фактори зменшили фінансові витрати підприємства на 28,4 млн.грн або на 63,4%.

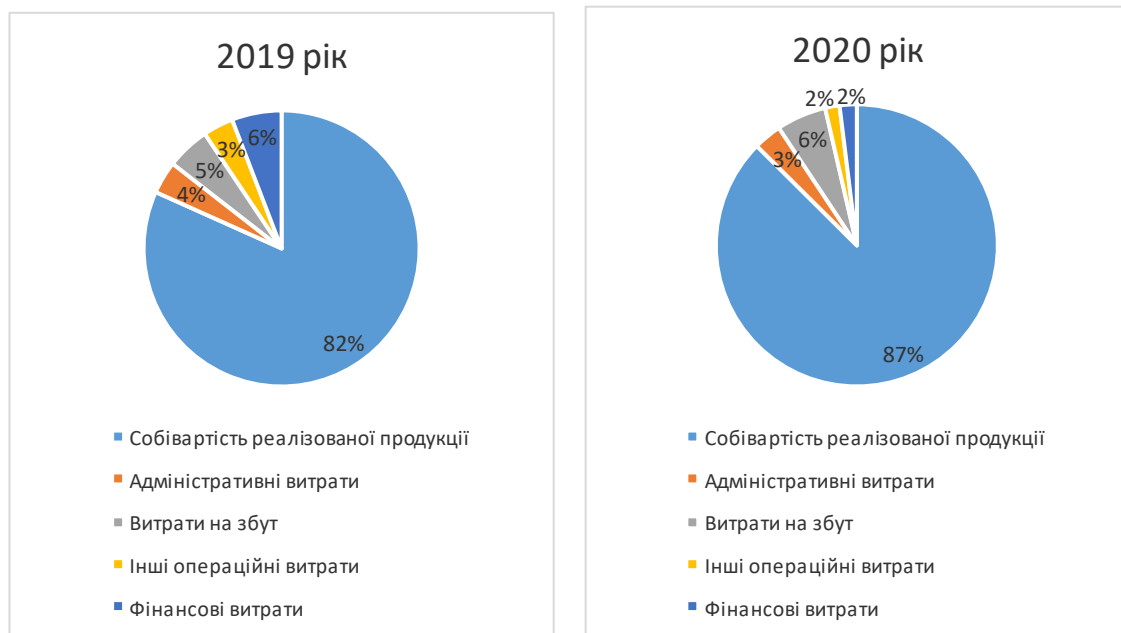
Зміна інших операційних витрат на 13 млн.грн або на 12,7% викликана зменшенням витрат підприємства від курсових різниць та купівлі-продажу іноземної валюти на 12,5 млн.грн (в 2019 році витрати (-дохід) 14,4 млн.грн, в 2020 році 1,8 млн.грн).

Питому вагу витрат в загальному обсязі витрат приведено в таблиці 8.

Таблиця 8

Найменування продукції	2019 р.	Питома вага, %	2020 р.	Питома вага, %	Відхилення, %
Собівартість реалізованої продукції	618 823	81,7%	729 927	87,4%	+5,7%
Адміністративні витрати	28 954	3,8%	26 922	3,2%	-0,6%
Витрати на збут	38 510	5,1%	47 689	5,7%	+0,6%
Інші операційні витрати (-інші операційні доходи)	26 931	3,6%	13 791	1,7%	-1,9%
Фінансові витрати (-інші фінансові доходи)	44 205	5,8%	16 389	2,0%	-3,9%
Інші витрати (-інші доходи)	-324	0,0%	39	0,0%	0,0%
Разом витрат	757 099	100,0%	834 757	100,0%	

Структура витрат підприємства за 2019 та 2020 роки

В 2020 році збільшилась на 5,7% питома вага собівартості продукції (змінні та загальновиробничі витрати) та, відповідно, зменшилась питома вага витрат періоду. Це пов'язано як зі збільшенням обсягів реалізації продукції, так і зі зменшенням витрат періоду (адміністративних, інших операційних та фінансових витрат).

3. Ліквідність та зобов'язання

Ліквідність балансу визначає ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами. В залежності від ступеня ліквідності активи та пасиви підприємства станом на 31.12.20 р. можна розподілити на групи, представлені в таблиці 9.

Таблиця 9

Актив	На початок	На кінець	Пасив	На початок	На кінець	Платіжний надлишок (+), недостача (-)		Рекомендоване значення
						На початок	На кінець	
1	2	3	4	5	6	7 (2 – 5)	8 (3 – 6)	9
А1	2 598	53 581	П1	39 143	8 299	-36 545	+45 282	> 0
	Найбільш ліквідні активи = р.1160 + р.1165 ф.1			Найбільш термінові зобов’язання = р.1610 + р.1620 + р.1625 + р.1630 ф.1				
А2	383 882	269 215	П2	215 082	235 533	+168 800	+33 682	> 0
	Активи, що швидко реалізуються = р.1103 + р.1104 + р.1125 + р.1130 + р.1135 + р.1140 + р.1145 + р.1155 ф.1			Відносно термінові зобов’язання = р.1605 + р.1615 + р.1635 + р.1640 + р.1645 + р.1690 ф.1				

Актив	На початок	На кінець	Пасив	На початок	На кінець	Платіжний надлишок (+), недостача (-)		Рекомендоване значення
						На початок	На кінець	
1	2	3	4	5	6	7 (2 – 5)	8 (3 – 6)	9
А3	135 186	117 036	ПЗ	77 106	11 814	+58 080	+105 222	> 0
	Активи із середнім рівнем ліквідності = р.1101 + р. 1102 + р.1110 + р.1170 + р.1190 + р.1030 + р.1035 ф.1			Середньотермінові зобов’язання = р.1600 + р.1660 + р.1665 ф.1				
А4	550 572	540 614	П4	740 907	724 800	-190 335	-184 186	< 0
	Важколіквідні і неліквідні активи = р.1000 + р.1005 + р.1010 + р.1015 + р.1020 + р.1040 + р.1045 + р.1090 + р.1200 ф.1			Довготермінові зобов’язання і безстрокові пасиви = р.1495 + р.1595 + р.1700 ф.1				
Баланс	1 072 238	980 446		1 072 238	980 446			

Для визначення ліквідності підприємства необхідно зіставити значення груп по активу і пасиву:

$$A1 \geq П1$$

$$A2 \geq П2$$

$$A3 \geq ПЗ$$

$$A4 \leq П4$$

Згідно даних балансу на кінець звітної періоду перша нерівність виконується – найбільш ліквідні активи перевищують найбільш термінові зобов'язання, при цьому на початок періоду (згідно підсумків 2019 року) не виконувалась, що було негативним фактором для визначення ліквідності підприємства. Друга нерівність виконується, тобто активи, що швидко реалізуються перевищують короткотермінові пасиви. Третя нерівність також виконується - активи із середнім рівнем ліквідності перевищили довгострокові пасиви за рахунок відсутності на кінець 2020 року короткострокових кредитів банків. Аналізуючи всі три умови, можна зробити висновок, що поточні активи (A1+A2+A3) перевищують зовнішні зобов'язання (П1+П2+ПЗ), тобто підприємство має власний оборотний капітал, який при ефективному використанні може забезпечити належну фінансову сталість. Якщо виконуються перші три умови, то обов'язково виконується й остання умова, яка характеризує наявність оборотних коштів, що є мінімальною умовою фінансової стійкості підприємства.

Результати аналізу ліквідності балансу свідчать, що на момент складання балансу його можна визнати ліквідним, оскільки три умови із співвідношень груп активів і пасивів відповідають умовам ліквідності.

Здатність підприємства вчасно й повно забезпечувати виконання своїх боргових і фінансових зобов'язань перед всіма контрагентами, що визначається наявністю достатнього власного капіталу, оптимальним розміщенням і величиною коштів по статтях активу й пасиву балансу з урахуванням відповідних строків розраховується за допомогою коефіцієнтів ліквідності, які наведені в таблиці 10.

Таблиця 10

Найменування	Формула	2019 рік (на кінець періоду)	2020 рік (на кінець періоду)	Нормативне значення	Відхи- лення 2020/2019
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	$K_{пл} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	1,55	1,69	1 - 2,5	+0,14
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{шв.л} = \frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,51	0,74	0,6 - 1	+0,23
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{аб.л} = \frac{\text{Грошові кошти та їх еквіваленти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,008	0,21	0,2 – 0,3	+0,20

Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань. Значення коефіцієнту 1,69 знаходиться в межах нормативних значень.

Коефіцієнт швидкої ліквідності вимірює здатність підприємства вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів. Значення коефіцієнта 0,74 значно збільшилось до попереднього року і ввійшло в межі нормативного значення.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який показує, яка частина боргів може бути сплачена негайно становить 0,21, в порівнянні з 2019 роком збільшився на 0,20, ввійшов в межі нормативних значень, що свідчить про те, що забезпечення підприємства власними обіговими коштами для негайної сплати боргів достатньо.

Тобто, на кінець 2020 року всі коефіцієнти збільшились і знаходяться в межах нормативних значень. Зростання ліквідності підприємства свідчить про покращення ситуації із забезпеченістю оборотними засобами.

Аналіз ліквідності необхідно доповнити аналізом *платоспроможності або фінансової стійкості* підприємства, що є одним із головних чинників, який впливає на досягнення фінансової рівноваги та фінансової стабільності. Коефіцієнти фінансової стійкості наведено в таблиці за два останні роки наведено в таблиці 11.

Таблиця 10

Найменування	Формула	2019 рік (на кінець періоду)	2020 рік (на кінець періоду)	Норматив- не значення	Відхи- лення 2020/2019
Коефіцієнт фінансової автономії	Кавт. = Власний капітал/ Валюта балансу	0,68	0,73	0,4 - 0,6	+0,05
Коефіцієнт фінансової стійкості	Кфс = Власний капітал + Довгострокові зобов'язання/ Валюта балансу	0,69	0,74	0,7 - 0,9	+0,05
Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів	Ксппв = Позикові кошти/ Власний капітал	0,46	0,37	≤ 1	-0,09
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Кман. = Власні оборотні кошти (Власний капітал - Необоротні активи)/ Власний капітал	0,24	0,23	$> 0,1$	-0,01
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами;	Кзаб. = Власні оборотні кошти / Оборотні активи	0,34	0,39	$> 0,1$	+ 0,05
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів, або коефіцієнт фінансового левериджу	Кфл = Довгострокові зобов'язання/ Власний капітал	0,01	0,01	Не нормується (≤ 1)	-
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	Ккз = Поточні зобов'язання/ Позикові кошти	0,97	0,97	0,5 - 0,6	-

Коефіцієнт фінансової автономії показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність. На підприємстві частка власного капіталу в 2019 році була доволі висока, а в 2020 році зросла на 5% до 73%, що, свідчить про зростання фінансової незалежності підприємства.

Коефіцієнт фінансової стійкості - говорить про здатність підприємства залишатися платоспроможним в довгостроковій перспективі. Значення коефіцієнта вказує, яку частку активів підприємство здатне фінансувати за рахунок постійного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі. В 2020 році показник збільшився і увійшов в межі нормативного значення.

Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів (оптимальне значення $\leq 0,5$, критичне значення = 1) характеризує залежність підприємства від залучених засобів. Значення коефіцієнту 0,37 та його зменшення до 2019 року на 0,09 (в 2019 році відбулось зменшення на 0,06 до 2018

року) свідчить про стабільне збільшення фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує співвідношення між власними оборотними ресурсами і власним капіталом підприємства. В 2020 році відбулось його незначне зменшення в порівнянні з минулим роком - на 0,01, але його показник 0,23 значно перевищує нормативне значення.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами є індикатором здатності підприємства фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів. Він не змінився в порівнянні з попереднім роком Коефіцієнт в 2020 році зріс на 0,05, високе значення коефіцієнту - 0,39 говорить про фінансову стійкість і здатність проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів показує скільки довгострокових позикових коштів використано для фінансування активів підприємства поряд із власними коштами. Показник фінансового левериджу характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Коефіцієнт не змінився в 2020 році (він суттєво зменшився в 2019 році за рахунок викупу цінних паперів (облігацій) з умовою сплати грошових коштів протягом 12 місяців, тому ці зобов'язання були перенесені до поточних інших фінансових зобов'язань, що в свою чергу, викликало значне зростання в 2019 році коефіцієнту *короткострокової заборгованості*). Низьке його значення говорить про те, що підприємство в 2020 році практично не використовувало довгострокові позики.

Коефіцієнт короткострокової заборгованості показує наскільки підприємство залежить від поточних зобов'язань в загальній сумі позикового капіталу. В 2020 році він також не змінився, становить 0,97 і значно перевищує нормативне значення, що свідчить про те, що 97% позик підприємства – короткострокові, що, в свою чергу може викликати зменшення фінансової стабільності підприємства.

Аналізуючи коефіцієнти фінансової стійкості підприємства можна зазначити, що в 2020 році поліпшились або осталися незмінними в порівнянні з попереднім роком всі показники, при цьому підприємство має стійкий фінансовий стан.

4. Екологічні аспекти

В своїй діяльності з питань екології АТ «Ельворті» керується Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про відходи», «Про охорону атмосферного повітря», Земельним Кодексом України, Водним Кодексом України, а також постановами та інструкціями Міністерства екології та природних ресурсів України.

Свою діяльність підприємство здійснює з урахуванням забезпечення охорони навколишнього природного середовища, санітарного і епідемічного благополуччя населення.

В обов'язки підприємства входить проведення природоохоронних заходів, що сприяють

зменшенню викликаних виробничою діяльністю негативних впливів.

Заходи, спрямовані на мінімізацію впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище, які підприємство впровадило в 2020 році:

1. Раціональне використання води.

Виробнича діяльність підприємства не впливає на водні ресурси, оскільки АТ «Ельворті» не здійснює забір води з природних джерел (річки, свердловини тощо). Водопостачання здійснюється від мереж ОКВП «Дніпро-Кіровоград» згідно угоди № 420/365-4/145 від 01.04.13 р. На усіх вводах встановлені господарсько-розрахункові прилади обліку (водоміри) в кількості 4 штук.

Скид стоків здійснюється в колектори мережі ОКВП «Дніпро-Кіровоград». Облік ведеться розрахунковим методом стосовно спожитої питної води по кожному випуску. За наявності перевищень допустимих концентрацій забруднюючих речовин в стічних водах, підприємство сплачує кошти за доочищення скидів ОКВП «Дніпро-Кіровоград» згідно здійснених розрахунків та виставлених рахунків. Виплата за 2020 р. склала 482,3 тис. грн. за 46,302 тис. м³.

2. Управління відходами

З метою регулювання відносин у сфері поводження з відходами на підприємстві впроваджено проект «Чистий завод» та розроблено стандарт СТП 009 «Система управління якістю. Ресурси. Порядок обліку утворення, зберігання та утилізації відходів виробництва і споживання». Основною вимогою проекту є роздільне збирання відходів. Це дозволяє суттєво зменшити кількість відходів, що вивозяться на захоронення на полігон ТОВ «Екостайл» завдяки вилученню з загальної маси відходів компонентів, що підлягають вторинній переробці (папір та картон пакувальний, ПЕТ-пляшки, поліетиленова плівка, скло, деревина та інші) та передачі їх на утилізацію, а також зменшити витрати на знешкодження промислових відходів.

За 2020 рік підприємством було витрачено 44,1 тис.грн на утилізацію відходів, в тому числі:

- для захоронення на полігоні передано ТОВ «Екостайл» 186,3 тон побутових відходів, вартість захоронення 40,5 тис.грн;

- на утилізацію ТОВ НВФ «Екоцентр» передано:

- 1,6 тон відпрацьованих шин, вартість робіт – 1,7 тис. грн;
- 320 штук люмінесцентних ламп, вартість робіт – 1,9 тис. грн.

Також підприємство отримало дохід від здачі на утилізацію та переробку відповідним підприємствам вторинної сировини на суму 49,4 тис. грн;

3. Викиди парникових газів

Свою діяльність АТ «Ельворті» здійснює на підставі Дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами №3510136300-780 від 08.10.2015 р. Термін дії Дозволу – до 08.10.2025 року.

Підприємство відповідає за раціональне використання всіх природних ресурсів і відшкодовує витрати на їх відновлення і охорону. Так за 2020 рік підприємством було сплачено «Збір за викиди

забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел» на суму 20,6 тис. грн.

На виконання ст. 10 Закону про охорону атмосферного повітря на підприємстві проводиться щорічний контроль за викидами забруднюючих речовин згідно затвердженого план-графіка:

- перевірка ефективності роботи пилогазоочисного обладнання ТОВ «Еко Проект Сервіс» згідно угоди за № 36/2020-651/365 від 04.09.2020 року на суму 4,4 тис. грн.

Також, з метою зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення навантаження на навколишнє середовище у 2020 році здійснювалася реконструкція систем витяжної вентиляції в корпусах 90, 91 на суму 279,2 тис. грн.

4. Споживання енергії

З метою кращого згоряння палива та запобігання утворення парникових газів (викидів оксиду вуглецю) на підприємстві щомісячно здійснюються роботи щодо налагодження роботи газових пальників малярних комплексів ПКПМ та ПКЗМ товариством «ЕКОЕНЕРГОСЕРВІС» згідно угоди № ЕЕС/20-С/02-43/365 від 01.01.2020 р., в 2020 році витрати на ці роботи склали 288,7 тис. грн.

В цілях дотримання вимог природоохоронного законодавства та контролю за впливом на навколишнє середовище, на підприємстві щорічно затверджуються та виконуються «План заходів з охорони навколишнього середовища», «План-графік контролю скидів зворотних вод», «План-графік контролю за дотриманням нормативів ГДВ (ТПВ) на джерелах викидів і в контрольних точках» та «План-графік контролю осаду після очисних споруд на гальванічній ділянці».

5. Соціальні аспекти та кадрова політика

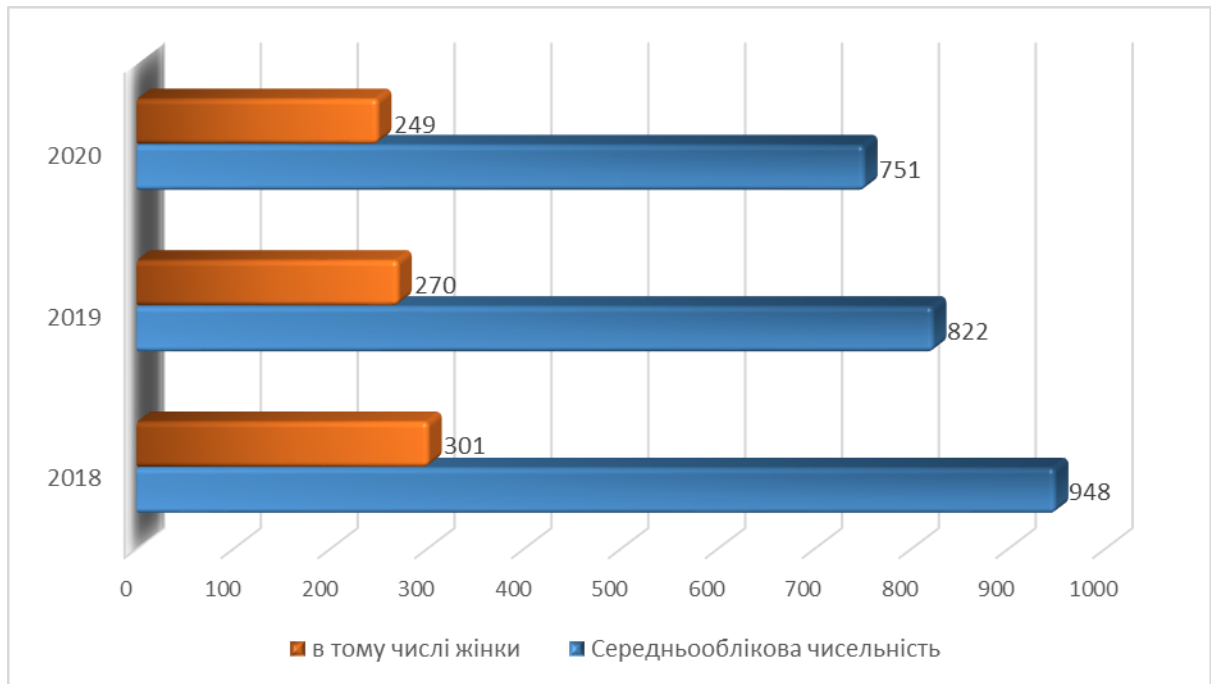
Кадрова політика АТ «Ельворті» представляє собою основні напрями та підходи в управлінні персоналом для реалізації місії підприємства та його стратегічних цілей. Розробку та реалізацію кадрової політики на підприємстві здійснює відділ управління персоналом. Основні складові кадрової політики:

1. Підвищення результативності роботи на всіх рівнях.
2. Оптимізація та стабілізація кадрового складу підприємства й забезпечення ефективного використання його можливостей та потенціалу.
3. Створення та розвиток системи навчання й розвитку персоналу.
4. Формування та підтримання високого рівня лояльності співробітників.
5. Формування та зміцнення корпоративної культури компанії.
6. Забезпечення рівних можливостей ефективної праці, її безпеки і нормальних умов.

За 2020 рік загальна кількість штатних працівників (середньооблікова чисельність) склала 751 особу, і зменшилась в порівнянні з 2019 р. на 71 особу або на 9,1%, що пояснюється високим рівнем плинності кадрів.

В загальній кількості працівників жінки складають 33% (249 осіб -2020 рік, 270 осіб – 2019 рік), з них на керівних посадах 25 жінок, їх частка серед всіх керівників становить 26 %.

**Середньооблікова чисельність, в тому числі кількість жінок на підприємстві
з 2018 по 2020 роки**

Динаміка середньооблікової чисельності за останні 3 роки демонструє суттєве щорічне зменшення кількості персоналу. В період з 2018 року по 2020 рік зменшення складо 197 осіб або 20,8%, з яких 96 осіб, або 48,7% - основні робітники, що викликано, як зовнішніми факторами – зменшення попиту на с/г техніку в Україні та введення санкцій на продукцію підприємства в РФ в 2018 році, так і внутрішніми – невдоволеність робітників рівнем оплати праці. Для збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції, що, в свою чергу, потребує залучення більшої кількості робітників робочих спеціальностей та збереження колективу підприємства, керівництво підприємства в 2020 році провело ряд заходів по підвищенню рівня оплати праці, при цьому середня заробітна плата за 2020 рік збільшилась на 11,8 % і складала 10 777 грн.

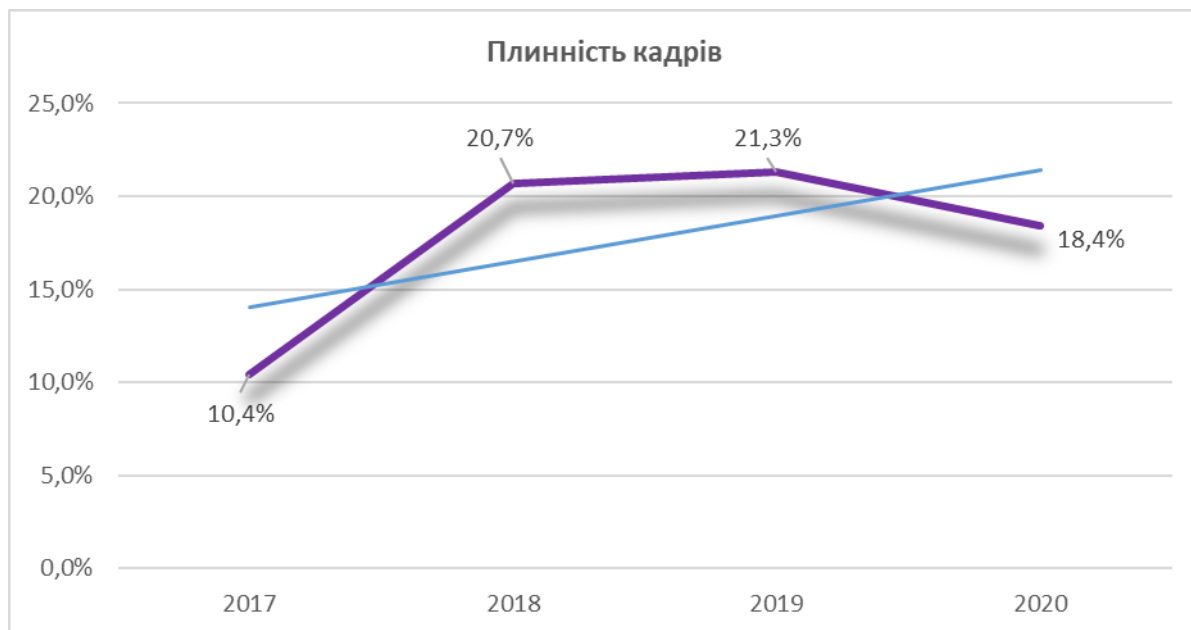
Співвідношення основних робітників до інших категорій працюючих за 2020 рік становить 55,4% / 44,6%, при цьому за 2019 рік співвідношення складало 53,4% / 46,6%. Зростання частки основних робітників в 2020 році на 2% є позитивним фактором.

Співвідношення штатних та нештатних працівників становить 751 / 6 (в тому числі, працівники за договорами цивільно-правового характеру - 4 особи, зовнішні сумісники – 2 особи).

Працівники, які працюють на умовах неповного робочого часу (дня, тижня) відсутні.

Плинність кадрів за 2020 рік становить 18,4%, цей показник зменшився в порівнянні з 2019 роком на 2,9%, але його значення досить високе.

**Плинність кадрів на підприємстві
з 2017 по 2020 роки**

Заохочення (мотивація) працівників.

На підприємстві діє система стимулювання персоналу, яка включає в себе як матеріальні заохочення, так і нематеріальні стимули.

Одним із видів матеріального заохочення виступає система преміювання персоналу. Для кожного підрозділу розроблені показники результативності за виконання яких нараховується та виплачується премія.

Показники розроблені по функціональним напрямкам діяльності підрозділів:

- за виконання виробничих завдань;
- за виконання вимог системи «Впорядкування»;
- за виконання проектів по впровадженню нової продукції;
- за особливо-важливі завдання;
- за експорт продукції;
- за виконання планів робіт по підрозділу;
- за використання особистого клейма робітниками.

Система преміювання постійно вдосконалюється.

Також до системи заохочення персоналу відносяться різноманітні доплати:

- за освоєння суміжних спеціальностей;
- за виконання додаткових обсягів робіт;
- за особливі умови праці;
- за знання іноземної мови;

- за написання програм на обладнання з ПК.

Премії та доплати займають до 37 % в фонді оплати праці персоналу.

Для контролю стану здоров'я персоналу за рахунок підприємства кожний рік працівники проходять медичний огляд в поліклініці (в 2020 році, у зв'язку з карантинними обмеженнями в країні, медогляд проходили тільки робітники із шкідливими умовами праці). Крім того, на підприємстві діє програма «Онкостоп» для робітників, у яких виявлене онкологічне захворювання. Згідно програмі підприємство виділяє на лікування до 10 мінімальних зарплат кожному хворому один раз в рік.

Кожному працівнику підприємство виділяє:

- матеріальну допомогу на лікувально-оздоровчі цілі один раз на рік відповідно від стажу роботи на підприємстві.
- матеріальну допомогу в зв'язку з різними обставинами (смертю близьких, випадками захворювання робітників та їх близьких, стихійним лихом, тощо);
- подарунки дітям на Новий рік;
- заохочувальні премії до ювілейних дат та інше.

Охорона праці та безпека.

Згідно закону України «Про охорону праці» на АТ «Ельворті» створено відділ охорони праці, працівники якого здійснюють безперервний контроль за станом охорони праці, видають керівникам структурних підрозділів обов'язкові для виконання приписи для усунення наявних недоліків та безпечного виконання робіт.

На підприємстві впроваджено систему управління охороною праці, яка передбачає проведення трьохступеневого контролю за станом охорони праці - починаючи з безпосередніх керівників робіт, закінчуючи головою правління-генеральним директором.

Діє система безперервного навчання питань охорони праці та правилам безпечної експлуатації обладнання підвищеної небезпеки.

Працівникам безкоштовно, за кошти роботодавця, видається спецодяг, спецвзуття та засоби індивідуального захисту згідно норм, які встановлені на законодавчому рівні та, додатково, згідно колективного договору. Засоби індивідуального захисту видаються у відповідності до умов праці. Кожному робітнику підприємства надається два комплекти робочого одягу, прання якого здійснюється у хімчистці. У разі передчасного зношення спецодягу та спецвзуття здійснюється його заміна.

Працівники, які працюють на роботах із шкідливими умовами праці за рахунок підприємства забезпечуються молоком або рівноцінними молочними продуктами. За 2020 рік молока та молокопродуктів видано на суму 337,1 тис.грн.

За 2020 рік підприємством придбано спецодягу, спецвзуття та засобів індивідуального захисту на суму 1 318,2 тис.грн

Для миття рук в санітарних кімнатах на кожному умивальнику знаходиться рідке мило та гіпоалергенна паста, яких було придбано на 245,3 тис.грн.

На підприємстві щорічно розробляються та впроваджуються «Комплексні заходи по покращенню умов праці працівників підприємства». В 2020 році були виконані наступні заходи:

- в ПКПМ:

- для зниження температури виробничого середовища виконано монтаж припливно-втяжної вентиляції на малярному комплексі;

- здійснено заміну непридатних для використання підніжних решіток на механічній дільниці;

- в ПКШМ та ПКЗМ замінено частину глухих вікон на відкривні, відремонтовано підлогу в офісних модулях.

Навчання та освіта персоналу.

Багато уваги підприємством приділяється *системі навчання персоналу*, яка є найважливішим інструментом за допомогою якого керівництво отримує можливість підвищувати потенціал людських ресурсів, і розрахована на те, щоб впливати на кожного працівника протягом всієї його трудової діяльності.

Система підготовки кадрів забезпечує відтворення кваліфікованої робочої сили відповідно до потреб розвитку виробництва та його постійного технічного оновлення. Робітники, що володіють необхідним обсягом знань, умінь і навичок, забезпечують більш високу продуктивність і якість праці при раціональному використанні матеріальних ресурсів.

За 2020 рік на підприємстві пройшли внутрішньофірмове навчання:

- робітники, які були прийняті на роботу та не мали необхідної професії та кваліфікації в кількості 67 осіб, в тому числі: газорізальники – 5 осіб, оператори верстатів з програмним керуванням – 11 осіб, чистильники металу – 7 осіб, електрозварники – 4 особи, різальники на пилах, ножівках та верстатах – 7 осіб, ливарники пластмас – 2 особи, слюсарі механоскладальних робіт – 14 осіб та інші;

- робітники - суміжним професіям (перепідготовка) в кількості 44 осіб;

- робітники - правилам охорони праці на роботи з підвищеною небезпекою, виконання яких контролює Управління Держпраці в кількості 106 осіб (в тому числі стропальники - 91 особа, водії навантажувача - 1 особа, допуск до роботи з посудинами під тиском - 10 осіб та інші), керівники та спеціалісти – 42 особи, переатестацію пройшли 169 робітників;

- по охороні праці - 117 працівників, переатестацію – 189;

- підвищили кваліфікацію робітники - 20 осіб

Підвищили кваліфікацію 223 керівників і спеціалістів, при цьому навчання проходило як на

підприємстві, так і в сторонніх організаціях, в тому числі у вигляді семінарів та конференцій.

У вищих учбових закладах підвищують свою освіту 17 працівників, в тому числі 11 – за рахунок підприємства.

На підприємстві з 2017 року впроваджується система дуальної освіти, яка поєднує роботу і навчання, тобто, майбутнього спеціаліста навчальний заклад готує разом з підприємством. Дуальна система передбачає, що 50% часу навчання студенти проводять на підприємстві, відповідно до майбутньої спеціальності, при цьому отримують стипендію від підприємства близьку до заробітної плати. В 2019 році на підприємстві по дуальній формі освіти навчалися в ЦВПУ імені М. Федоровського 8 осіб (на робітничі професії - верстатники широкого профілю та оператори верстатів з ПК).

Рівні можливості працевлаштування.

На підприємстві працюють 37 осіб з інвалідністю на різних спеціальностях та 154 пенсіонерів за віком.

В зв'язку з тим, що підприємство займається виробництвом сільськогосподарської техніки, людям з обмеженими можливостями здоров'я дуже проблематично працювати на підприємстві на робочих професіях. Але керівництво створює умови та працевлаштовує на легкий труд тих працівників, які отримали інвалідність на підприємстві.

При прийомі на роботу не існує відбору по національності, віку, статі (обмеження можуть бути викликані тільки умовами праці). Всім працездатним кандидатам надається робота згідно потреби підприємства в персоналі.

Повага прав людини.

На підприємстві керівництвом забезпечено всі права людини:

1. Відсутні випадки передачі персональних даних третім особам без дозволу працівника. При прийомі на роботу з працівником підписується дозвіл на передачу його персональних даних в відповідні органи.

2. Робота на підприємстві тільки з офіційним працевлаштуванням.

3. Звільнення з роботи тільки згідно законодавства.

4. Робота в вихідні та святкові дні з оплатою згідно законодавства.

5. Виплата заробітної плати в строки, встановлені законодавством.

6. Планові та пільгові відпустки надаються кожний рік на встановлену законодавством кількість календарних днів.

6. Ризики

Ризик - це ймовірність настання несприятливої ситуації в ході реалізації планів та здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства. Основні причини ризикових ситуацій -

невизначеність і економічна мінливість зовнішнього середовища.

Для підприємства в 2020 році мали місце різні ризики, які вплинули на результат виробничо-господарської діяльності:

1. Політичні ризики — це ризики, пов'язані з непередбачуваною можливістю зміни внутрішнього законодавства країни. В 2020 році на діяльність підприємства вплинуло скасування мораторію на продаж сільськогосподарських земель з 1 липня 2021 року, яке прогнозувалось впродовж останніх років і було прийняте навесні 2020 року, ще більше знизило активність українських фермерських господарств, які є основними покупцями продукції підприємства, в закупівлі сільськогосподарської техніки;

2. Природні ризики - це ризики, пов'язанні із можливим впливом природних умов на діяльність підприємства. Для підприємства важливим фактором є врожай зернових та маслинних культур, який впливає на коливання цін на сільгосппродукцію. В 2020 в сильно посушливі весна та літо істотно знизили врожай зернових культур (в порівнянні з 2019 роком) в Україні. Чимало господарств на півдні та в центрі втратили більшу частину врожаю, при цьому, найбільше постраждали кукурудза та соняшник. Через це більшість фермерів отримали збитки та не мали фінансових ресурсів для придбання сільгосптехніки;

3. Валютний ризик - імовірність зміни обмінних курсів валют. На фінансовий результат за 2020 рік вплинули негативні курсові різниці (від курсових різниць та купівлі-продажу іноземної валюти) на суму 1,8 млн.грн. Окрім того, як зазначалось раніше, зменшення середньорічних курсів валют (в порівнянні з курсами 2019 року), зменшило дохід підприємства від реалізації продукції на суму більше 30 млн.грн. Дані фактори пов'язані зі зміцненням гривні та падінням курсу іноземних валют.

4. Ризик ліквідності - це ризик того, що підприємство не зможе виконати свої фінансові зобов'язання. Однією з основних цілей з управління ризиками є підтримання гнучкості фінансування діяльності, як за рахунок керування дебіторською заборгованістю, так і за рахунок дотримання відстрочки платежів за кредиторською заборгованістю. Проблемою для підприємства є несвоєчасне погашення заборгованості деякими дебіторами, і як наслідок, недостатня кількість обігових коштів для сплати кредиторської заборгованості.

5. Виробничий - ризик, обумовлений галузевими особливостями бізнесу.

- відтік кваліфікованого персоналу в зв'язку з виїздом на роботу за кордон;
- висока вартість робочої сили;
- технічна поломка обладнання на ділянці критичних потужностей.

Всі вищенаведені ризики призвели до втрати виручки від реалізації продукції за 2020 рік та отримання збитків.

Ризики, які впливають на роботу підприємства, можуть бути класифіковані за різними ознаками і зведені в таблицю 11:

Таблиця 11

Вид ризику	Зміст ризику	Ознака ризику					
		рівень втрат	сфера виникнення	можливості передбачення	тривалість впливу	наслідки	об'єкт виникнення
Політичний	скасування мораторію на продаж землі	критичний	зовнішня	непрогнозований	постійна	упущена вигода	реалізація продукції
Природний	низький врожай – отримання збитків фермерами - падіння платоспроможності	критичний	зовнішня	непрогнозований	постійна	упущена вигода	реалізація продукції
Валютний	негативні курсові різниці та недоотримання доходу за рахунок падіння курсу валюти при реалізації продукції на експорт	допустимий	зовнішня	прогнозований	тимчасова	фінансові втрати	зовнішньоекономічна діяльність
Ліквідності	неможливість виконати свої фінансові зобов'язання	критичний	зовнішня	прогнозований	тимчасова	фінансові втрати	діяльність організації
Виробничий	відсутність чи недостатня кількість кваліфікованої робочої сили;	допустимий	внутрішня	прогнозований	постійна	упущена вигода	план виробництва
	висока вартість робочої сили	критичний	зовнішня	прогнозований	постійна	упущена вигода	план виробництва
	технічна поломка обладнання	допустимий	внутрішня	непрогнозований	тимчасова	упущена вигода	план виробництва

Для попередження та зниження ризиків, на які підприємство в змозі вплинути, на 2021 рік заплановано:

- збільшити реалізацію сільгосптехніки на території України до 37% (проти 31% в 2020 році) для зменшення ризиків, пов'язаних з курсовими різницями;
- продовжити роботу в напрямку аналізу та контролю за термінами погашення своїх зобов'язань у взаємозв'язку з очікуваними надходженнями грошових коштів;
- продовжити впровадження дуальної системи навчання сумісно з навчальними закладами, яка дає змогу учням проходити практику на підприємстві та набувати кваліфікаційних навичок в навчальних закладах для підвищення кваліфікації робітників на підприємстві і зменшення виробничих ризиків;

- продовжити удосконалення системи мотивації персоналу підприємства для зменшення плинності кадрів, підвищення ефективності співробітників та задоволеності працею;
- для зменшення ризиків від технічної поломки обладнання впровадити систему оцінювання загальної ефективності обладнання OEE (Overall Equipment Effectiveness) на дільниці механічної обробки ПКПМ та впровадити систему обліку ремонтів та обслуговування обладнання в електронному вигляді.

7. Дослідження і інновації

Пріоритетним напрямком роботи конструкторів АТ «Ельворті» є створення нового покоління сільськогосподарської техніки, яка б по своєму технічному рівню відповідала кращим світовим аналогам.

В 2020 році разом з американською компанією TM Graham була розроблена і виготовлена сівалка «Вега-8» з електричним приводом висівних апаратів і електронною системою контролю і управління процесом висіву. В 2020 році на полях товариства з обмеженою відповідальністю «ЕНЕРГІЯ-2000» були проведені випробування сівалки з використанням GPS навігації і елементів системи «точного землеробства», які дозволять проводити оптимізацію використання посівного матеріалу в залежності від рельєфу поля, та хімічного складу ґрунту.

В 2020 році розроблені і пройшли випробування сівалки Альфа-4 No-till и Альфа-6 No-till з колтерною системою обробітку ґрунту під час посіву по Mini-Till і No-till технологіям. На 2021 рік заплановано випуск дослідної партії цих машин, які доопрацьовані по результатам попередніх випробувань

В 2020 році отримані патенти на три промислові зразки сільгосптехніки виробництва АТ «Ельворті». Загалом, підприємством отримано двадцять три патенти на промислові зразки.

8. Фінансові інвестиції

За станом на 31 грудня 2020 року АТ «Ельворті» визнає непоточні фінансові активи, що представлені інвестиціями в асоційовані підприємства за методом участі в капіталі в сумі 800 тис. грн. в ДП ТПФ «Зірка» та протягом звітного періоду не змінювалися. За результатами звітного періоду ДП ТПФ «Зірка» отримано збиток в сумі 214 тис. грн. (в несуттєвій сумі).

Інші фінансові інвестиції станом на 31 грудня 2020 року складають 7 406 тис. грн. – придбані акції ПрАТ «Металит» в попередніх звітних періодах. Протягом звітного року підприємство додатково не придбало інших фінансових інвестицій, тому сума не змінилася в

порівнянні з 31 грудня 2019 року. Необхідно зазначити, що хоча АТ «Ельворті» і володіє 21,59% акцій даної юридичної особи, та фактичного впливу на управлінські рішення по пов'язаній особі не має.

9. Перспективи розвитку

Стратегія розвитку підприємства орієнтована на виконання його місії та цілі по окремим напрямкам діяльності – фінансової, маркетингової, виготовлення продукту, виробничої та інших.

В 2021 році плани розвитку підприємства передбачають:

- в області фінансових цілей:

- отримання доходу від реалізації 936 млн.грн.;
- досягнення рентабельності фінансово-господарської діяльності в розмірі 5%;
- зниження витрат виробництва на 13 млн.грн.;

- в області маркетингових цілей:

- на ринку України реалізувати техніки в кількості 1264 одиниці та досягти долі ринку 25%;
- на ринку ЄС реалізувати техніки в кількості 410 одиниць при цьому досягти долі ринку 8%;
- на ринку Казахстану реалізувати техніки в кількості 391 одиниць та втримати долі ринку на рівні 37%;
- сформувати дилерські мережі по реалізації продукції АТ «Ельворті» на ринках Центральної Азії та Закавказзя;
- забезпечити сервісне обслуговування по відновленню гарантійної техніки впродовж 24 годин з моменту отримання рекламції.

- в області виготовлення продукту:

- впровадити у виробництво нову техніку:
 - посівний комплекс Оріон-9,6;
 - зернові сівалки Астра-4 New, Астра-6 New;
 - сівалка "Future-8" з новим висіваючим апаратом на надлишковому тиску, з електроприводом, з елементами точного землеробства;
- провести модернізацію:
 - секції сівалки просапної серії Вега із застосуванням самопідводящих чистиків;
 - впровадження катушкового висіваючого апарату на сівалки просапні;
 - розробити новий висіваючий апарат із полімерних матеріалів для зернових сівалок;

- в області технології:

- впровадити проект по роботизації зварювання рам та вузлів зернових сівалок, борін та суцільних культиваторів;
- впровадити у виробництво нову технологію механічної обробки корпусу зернового сошника;
- впровадити проект заміни діючих термопластавтоматів для виготовлення литва з сучасних полімерних матеріалів ;

- в області управління виробництвом:

- скоротити рівень виробничих запасів на 15%;
- за рахунок організації праці досягти збільшення продуктивності на 20%;
- в рамках впровадження програми «Ощадливе виробництво» - паспортизувати робочі місця на всіх дільницях підприємства;

- в області цілей якості:

- зменшити кількість рекламаций від споживачів по відношенню до реалізованих сільгоспмашин до 1,5%;
- організувати систему 100% контролю якості та приймання готової продукції;

- в області управління персоналу:

- довести частку основних робітників в загальній чисельності до 60%;
- зменшити плинність кадрів по основним робітничим професіям до 10%;

- в області реструктуризації:

- здійснити монтаж приточної вентиляції малярного комплексу ПКЗМ з установкою рекуператорів;
- здійснити облаштування полігону для проведення випробувань посівної та ґрунтообробної техніки.

Голова правління-генеральний директор

Калапа С.Г.